

перетвореннями ситуації. Достовірно знижується кількість пасивних стратегій, при стабільній вираженості у всіх вікових групах стратегії уникання. Також відзначено, що загалом специфіка способів поведінки старшокласників тяжіє до типу, що є характерним для дорослих досліджуваних.

Основні висновки. Здійснення конструктивного вибору у ситуації кризи передбачає вихід за межі власного Я та початок нового етапу розвитку особистості. Таким чином, криза відкриває перед людиною унікальну можливість змін. Конструктивне подолання кризи стає сходинкою, що допомагає реконструювати життєву ситуацію, здійснити відкриття, необхідні для появи більш зрілої особистості, здатної до творчої адаптації у нових життєвих умовах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Варбан Є.О. Стратегії подолання життєвих криз в юнацькому віці : автореф. дис. на здобуття ступеня канд. психол. наук. / Є. О. Варбан. – К., 2009. – 21 с.

2. Гасюк М.Б. Життєтворчість як спосіб вирішення життєвої кризи особистості / М.Б. Гасюк, О.М. Гринів // Актуальні проблеми психології: Психологія особистості / за ред. С.Д. Максименка, М.В. Папучі. – К., 2011. – Том 11, вип. 4. – Ч. 1. – С. 199-205

3. Чіп Р. Психологічні особливості переживання життєвої кризи особистістю в ранньому юнацькому віці / Руслана Чіп // Актуальні проблеми психології розвитку особистості. – № 1 (2). – 2011. – С. 289-296.

Наталя Лобанова,

студентка 4 курсу

Факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **О.В. Фролова,**

к. психол. н., доцент (БДПУ)

ВПЛИВ СОЦІОМЕТРИЧНОГО СТАТУСУ ПІДЛІТКІВ НА ФОРМУВАННЯ "Я-КОНЦЕПЦІЇ"

Актуальність. ХХІ століття пов'язане зі значним реформуванням освіти, пошуком найбільш альтернативних підходів у формуванні сучасної особистості. Необхідність обґрунтування чинників та умов стимуляції особистісного розвитку набуває особливої значущості у підлітковому віці. Адже саме цей період становлення особистості є найбільш суперечливим. Внутрішня «розгубленість» і «незібраність» підлітка, намагання досягти цілісності «Я» і зрозуміти його призначення є класичним атрибутом даного періоду.

Ступінь досліджуваності проблеми. Існує тісний взаємозв'язок між «Я-концепцією» індивідуума та його статусом у групі, особливо для підлітків, де ровесники постають референтним соціальним оточенням. Особливості «Я-концепції» призводять до певного соціометричного статусу особистості і навпаки: статус у групі сприяє формуванню відповідності «Я-концепції».

Мета та методи дослідження. Дослідити вплив соціометричного статусу підлітків на формування "Я-концепції".

Сутність дослідження. Спілкування в підлітковий період, на думку І.С. Кона, відіграє ряд специфічних функцій: є каналом інформації, яку не повідомляють дорослі; сприяє виробленню навичок соціальної взаємодії; дає можливість пережити емоційний контакт з групою, відчуття солідарності, групової приналежності, взаємопідтримки [3].

Американським психологом і мікросоціологом Дж. Морено був запропонований спосіб виявлення міжособистісних вподобань у групах і техніка фіксації емоційних переваг – соціометрія. За словами С.Д. Максименка, засадовим стосовно цього методу є принцип синтонності – емоційних потягів і симпатій, які виявляються у стосунках між членами групи і визначають їх характер [2].

Соціометрія широко використовується для виявлення симпатій чи антипатій між членами групи, які самі можуть не усвідомлювати цих відносин і не знати про їх наявність чи відсутність. Соціометрія також дає змогу визначити соціально-психологічний статус кожного члена групи.

Статус – поняття, яким позначається становище людини у системі міжособових взаєминах та ступінь його психологічного впливу на членів групи. На думку Б.Г. Ананьєва, статус особистості ніби «заданий» системою суспільних утворень, що склалися, і об'єктивно визначають «місце» особистості в соціальній структурі [1, с. 136].

У системі міжособистісних стосунків кожен член спільності має певний статус, що зумовлює його офіційно не регламентовані права, обов'язки, привілеї. Найвищий статус має лідер, за яким визнається право приймати відповідальні рішення і впливати на поведінку членів спільності. У різних спільностях одна й та сама людина може мати різний статус: в одній вищий, в іншій – нижчий. І в кожній з них її поведінка повинна узгоджуватись з її статусом. Звичайно, індивід краще почувається в групі де його статус вищий. П.А. М'ясоїд вважає, що відмінності між такими статусами нерідко породжують конфліктний стан самосвідомості [2].

Популярність членів групи, їх статус має такий характер: «зірки» – ті, кого при соціометричному дослідженні обирали найчастіше; їм поступаються «бажані», які мають по три-чотири вибори; менш популярних називають «мало бажані»; «знехтувані» – один-два вибори; поза вибором залишаються «ізолювані», з якими ніхто не виявляє бажання співпрацювати. Представники останньої підгрупи становлять собою контингент підвищеного соціально-психологічного ризику й потребують особливої уваги та розуміння. Проте систему зав'язків, що констатується з допомогою соціометричної техніки, не можна вважати незмінною. Сьогоднішня «зірка» завтра може залишитися в ізоляції

Основні висновки. Існує тісний взаємозв'язок між психологічними особливостями особистості та статусом її у групі, особливо для підлітків, де ровесники постають референтним соціальним оточенням. Психологічні особливості призводять до певного соціометричного статусу особистості і навпаки, статус у групі сприяє формуванню відповідних психологічних характеристик.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ананьев Б.Г. Социальные ситуации развития личности и ее статус / Б.Г. Ананьев // Хрестоматия по психологии. – М: Просвещение, 1987. –

С. 134-140.

2. Вікова та педагогічна психологія / За ред. О.В. Скрипченко, Л.В. Долинської. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.

3. Кон И. С. Психология ранней юности / И.С. Кон. – М. : Просвещение, 1989. – 254

Марія Лосєва,

студентка 4 курсу

Факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **М. І. Дорошенко,**

канд. психол.н., доцент (БДПУ)

ВПЛИВ САМОТНОСТІ ПІДЛІТКА НА ЙОГО ІНТЕРЕСИ

Актуальність. В наш час самотність стає все більш важливим питанням для вирішення та обговорення. Це почуття захоплює все більш молоді, дорослих та людей прихильного віку. Бути одинаком погано для нашого фізичного та психічного здоров'я.

Ступінь досліджуваності проблеми. Як переконують у Лондонській кампанії з боротьби з самотністю, самотність може бути настільки ж шкідливою, як паління 15 сигарет на день. Одне з досліджень кампанії показує, що самотні люди мають на 64% вищий ризик розвитку слабоумства.

Нещодавно психологи з Бірмінгемського університету проаналізували 70 досліджень, до яких були залучені 3,4 мільйона людей. Виявилось, що соціальна ізоляваність і небажання спілкуватися насправді відрізняється від самотності, хоча і має схожий вплив на організм людини.

Однією з серйозних проблем є проблема самотності дітей. Самотнім не можна назвати підлітка, який, мало взаємодіючи з оточуючими, не проявляє ні психологічних, ні поведінкових реакцій самоти. Справжні суб'єктивні стани самотності зазвичай супроводжують симптоми психічних розладів, які мають форму афектів із явно негативним емоційним забарвленням.

Підліток з самотністю починає відсторонюватись від друзів, сім'ї, більше знаходитись на одинці з собою. В цей час потрібно приділяти дитині більше уваги, цікавитись його захопленнями, виражати підтримку в будь яких, навіть малих починаннях та проявлять більше любові. У дітей підліткового віку є велика потреба у самовизначенні та самоствердженні, не задоволення яких переходить до ускладнення спілкування, самопочуття та призводить до самотнього стану.

Мета. Визначення та зіставлення рівнів інтересів у підлітків з самотністю та їх однолітків.

Методи дослідження. Для визначення інтересів використовувалась методика «Профіль» Г. В. Резапкіної, та «Шкала суб'єктивного відчуття самотності (UCLA Loneliness Scale)» – тест-опитувальник, розроблений Д. Расселом, Л. попелу, М. Фергюсоном.

Сутність дослідження. З використанням методики «Профіль» Г. В. Резапкіної та опитувальника «Шкала суб'єктивного відчуття самотності (UCLA Loneliness Scale)», було проведено дослідження на базі школи. Воно